

Česká republika
NÁLEZ
Ústavního soudu
Jménem republiky

Ústavní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Jiřího Přibáně a soudců Martina Smolka a Pavla Šámala (soudce zpravodaje) o ústavní stížnosti stěžovatele **prof. Milana Knížáka, Dr. A.**, zastoupeného JUDr. Lubomírem Müllerem, advokátem, sídlem Symfonická 1496/9, Praha 13 – Stodůlky, proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 26. ledna 2026 č. j. 44 To 6/2026-23 a usnesení Obvodního soudu pro Prahu 10 ze dne 11. prosince 2025 č. j. 1 Nt 5001/2025-9, za účasti **Městského soudu v Praze** a **Obvodního soudu pro Prahu 10**, jako účastníků řízení, a **Městského státního zastupitelství v Praze**, jako vedlejšího účastníka řízení, takto:

I. Usnesením Městského soudu v Praze ze dne 26. ledna 2026 č. j. 44 To 6/2026-23 a usnesením Obvodního soudu pro Prahu 10 ze dne 11. prosince 2025 č. j. 1 Nt 5001/2025-9 byla porušena základní práva stěžovatele podle čl. 36 odst. 1 a čl. 38 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.

II. Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 26. ledna 2026 č. j. 44 To 6/2026-23 a usnesení Obvodního soudu pro Prahu 10 ze dne 11. prosince 2025 č. j. 1 Nt 5001/2025-9 se ruší.

O d ů v o d n ě n í:

I.

Skutkové okolnosti případu a obsah napadených rozhodnutí

1. Ústavní stížností podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy České republiky (dále jen „Ústava“) a § 72 a násl. zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o Ústavním soudu“), se stěžovatel domáhá zrušení v záhlaví označených rozhodnutí s tvrzením, že jimi došlo k porušení jeho ústavně zaručených základních práv a svobod zakotvených v čl. 36 odst. 1 a čl. 38 odst. 1 Listiny základních práv a svobod a čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod.

2. Z ústavní stížnosti, předložených podkladů a vyžádaného spisu se podává, že usnesením vyšetřovatele Státní bezpečnosti Praha ze dne 23. 10. 1974 č. j. ČVS/VS-993/74 bylo vůči stěžovateli zahájeno trestní stíhání pro podezření z pokusu trestného činu poškozování zájmů republiky v cizině podle § 8 odst. 1 k § 112 zákona č. 140/1961 Sb., trestní zákon, jehož se měl dopustit, zjednodušeně řečeno, tím, že dne 21. 5. 1973 dal do poštovní přepravy

zásilku do Francie obsahující písemnosti, které podávaly zkreslené informace o poměrech v republice, a to za účelem jejich rozšiřování v zahraničí. Téhož dne byl vzat do vazby, z níž byl propuštěn dne 7. 2. 1975. Následně bylo usnesením krajského prokurátora v Praze ze dne 3. 4. 1975 č. j. 1 Kv 1550/74-81 trestní stíhání stěžovatele zastaveno.

3. Stěžovatel tak byl vazebně stíhán pro podezření ze spáchání trestného činu, který je uveden v § 2 odst. 1 písm. d) zákona č. 119/1990 Sb., o soudní rehabilitaci, ve znění pozdějších předpisů (dále „zákon o soudní rehabilitaci“), aniž k tomu existoval skutečný právní důvod, neboť nikdy nedošlo k jeho následnému odsouzení. Současně nebyl v této souvislosti dosud rehabilitován ani odškodněn.

4. Z uvedených důvodů stěžovatel podal u Obvodního soudu pro Prahu 10 (dále jen „obvodní soud“) návrh na vydání rozhodnutí, že je podle § 33 odst. 2 zákona o soudní rehabilitaci účasten soudní rehabilitace v souvislosti s nezákonným zbavením osobní svobody v období od 23. 10. 1974 do 7. 2. 1975. Obvodní soud v záhlaví specifikovaným usnesením návrh stěžovatele podle § 33 odst. 1 zákona o soudní rehabilitaci zamítl pro opožděnost. Shledal, že § 33 odst. 2 zákona o soudní rehabilitaci dopadá pouze na případy, kdy nelze osobu rehabilitovat podle jiných částí téhož zákona, typicky tedy na osoby nezákonně zbavené osobní svobody nebo majetku, aniž by proti nim bylo zahájeno trestní stíhání. V případě stěžovatele však bylo zahájeno trestní stíhání, byl vzat do vazby a následně bylo rozhodnuto o zastavení trestního stíhání, proto bylo podle obvodního soudu nutné postupovat podle § 33 odst. 1 zákona o soudní rehabilitaci, který pro podání žádosti na soudní rehabilitaci stanoví dvouletou prekluzivní lhůtu. K tomu odkázal na usnesení Ústavního soudu ze dne 20. 4. 2017 sp. zn. I. ÚS 262/17.

5. Stížnosti stěžovatele proti usnesení obvodního soudu Městský soud v Praze (dále jen „městský soud“) napadeným usnesením zamítl jako nedůvodnou. Ztotožnil se závěrem obvodního soudu, že v případě stěžovatele bylo nutné postupovat podle § 33 odst. 1 zákona o soudní rehabilitaci, a současně stěžovateli nepřisvědčil, že obvodní soud porušil § 7 odst. 3 zákona o soudní rehabilitaci, když rozhodoval samosoudkyní, nikoli v senátu.

II.

Argumentace stěžovatele

6. Stěžovatel v ústavní stížnosti po rekapitulaci dosavadního průběhu řízení opětovně vyjadřuje nesouhlas se závěrem rozhodujících soudů, že na jeho případ dopadá usnesení Ústavního soudu ze dne 20. 4. 2017 sp. zn. I. ÚS 262/17. Je přesvědčen, že v uvedené věci nebylo vydáno meritorní rozhodnutí o vině či nevině. Naproti tomu v jeho věci meritorně rozhodnuto bylo, proto nebyl dán důvod žádat o pokračování trestního stíhání. K tomu odkazuje na judikaturu Ústavního soudu, ze které se podává, že demokratický režim by neměl ke křivdě vytvořené nedemokratickým režimem přidávat křivdu další (např. nálezy ze dne 26. 10. 2007 sp. zn. I. ÚS 2366/07 a ze dne 26. 2. 2008 sp. zn. I. ÚS 1916/07). Rovněž odkazuje na odlišnou rozhodovací praxi slovenských soudů.

7. Opakovaně rovněž namítá, že ve věci měl rozhodovat senát, nikoliv samosoudce, neboť zákon o soudní rehabilitaci je *lex specialis* a jeho § 7 odst. 3 je třeba respektovat. Názor městského soudu, že zákonodárce opomněl učinit změnu v daném zákoně, podle jeho mínění nic nemění na tom, že jde o ustanovení stále platné. Podotýká, že návrh podal k obvodnímu soudu jako soudu místně a věcně příslušnému, neboť trestní sazbou patřilo projednání věci pod jurisdikci okresních soudů. Obvodní soud však věc podle něj mohl postoupit vyššímu soudu či Ústavnímu soudu.

III.

Vyjádření účastníků řízení a vedlejších účastníků řízení

8. Ústavní soud vyzval podle § 42 odst. 4 zákona o Ústavním soudu účastníky řízení a vedlejší účastníky řízení, aby se k ústavní stížnosti stěžovatele vyjádřily.

9. Městský soud ve svém vyjádření v plném rozsahu odkázal na odůvodnění svého rozhodnutí.

10. Obvodní soud ve svém vyjádření plně odkázal na odůvodnění svého rozhodnutí i odůvodnění napadeného usnesení městského soudu s tím, že podle jeho přesvědčení ve věci nedošlo k porušení základních práv stěžovatele.

11. Státní zástupce Městského státního zastupitelství v Praze sdělil, že z novely zákona o soudech a soudcích provedené zákonem č. 319/2024 Sb. je zřejmé, že zákonodárce měl v úmyslu ukončit účast přisedících na řízeních před okresními soudy. Jedinou výjimkou jsou řízení zahájená před účinností této novely, což není případ posuzované věci. Ustanovení § 7 odst. 3 zákona o soudní rehabilitaci se proto stalo cestou nepřímé novelizace obsoletním a ve věci správně rozhodoval samosoudce. Rovněž konstatoval, že stěžovatel nesprávně vykládá procesní aspekty případu Jaroslava Masaříka (věc vedená u Ústavního soudu pod sp. zn. I. ÚS 262/17), neboť zde, shodně jako v posuzované věci, šlo o situaci, kdy trestní stíhání bylo zastaveno. Názor Ústavního soudu vyslovený v usnesení ze dne 20. 4. 2017 sp. zn. I. ÚS 262/17, že se při zastavení trestního stíhání uplatní § 33 odst. 1 zákona o soudní rehabilitaci, je podle něj plně aplikovatelný i na danou věc.

12. Obvodní státní zastupitelství pro Prahu 10 nevyužilo možnosti vyjádřit se k ústavní stížnosti, čímž se vzdalo postavení vedlejšího účastníka řízení. Ústavní soud proto s ním jako s vedlejším účastníkem dále nejednal.

13. Vyjádření městského soudu, obvodního soudu a státního zástupce Městského státního zastupitelství v Praze byla poskytnuta stěžovateli k replice. V reakci na vyjádření státního zástupce Městského státního zastupitelství v Praze stěžovatel podotýká, že je třeba rozlišovat, proč bylo trestní stíhání zastaveno. Je přesvědčen, že bylo-li to kvůli amnestii, milosti či jinému důvodu, který nespočívá v meritorním posouzení věci (jako to bylo v případě Jaroslava Masaříka), pak je postup podle § 33 odst. 1 zákona o soudní rehabilitaci namístě. Naproti tomu byla-li věc v minulosti meritorně rozhodnuta (což je případ stěžovatele), nelze žádat o pokračování trestního stíhání, ale je možné deklaratorně vyslovit účast na soudní rehabilitaci podle § 33 odst. 2 zákona o soudní rehabilitaci. Dodává, že žádné z vyjádření nereflexuje judikaturu Ústavního soudu, kterou předestřel v ústavní stížnosti – viz nálezy ze dne 26. 10. 2007 sp. zn. I. ÚS 2366/07 a ze dne 26. 2. 2008 sp. zn. I. ÚS 1916/07)

IV.

Procesní předpoklady řízení před Ústavním soudem

14. Ústavní stížnost byla podána včas, oprávněnou osobou, je přípustná a Ústavní soud je k jejímu projednání příslušný [§ 30 odst. 1, § 31 odst. 2, § 72 odst. 1 písm. a) a § 75 odst. 1 zákona o Ústavním soudu].

V.

Posouzení důvodnosti ústavní stížnosti

15. Ústavní soud je podle čl. 83 Ústavy soudním orgánem ochrany ústavnosti a tuto svoji pravomoc vykonává mimo jiné tím, že podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy rozhoduje o ústavní stížnosti proti pravomocnému rozhodnutí a jinému zásahu orgánů veřejné moci do ústavně zaručených základních práv a svobod [srov. též § 72 odst. 1 písm. a) zákona o Ústavním soudu]. Není součástí soustavy soudů (čl. 91 odst. 1 Ústavy), není jim instančně nadřízen, a nezasahuje do rozhodovací činnosti soudů vždy, když došlo k porušení „běžné zákonitosti nebo k jiným nesprávnostem“, ale až tehdy, představuje-li takové porušení zároveň porušení ústavně zaručeného základního práva nebo svobody. V řízení o ústavní stížnosti tedy není sama o sobě významná námitka „nesprávnosti“ napadeného rozhodnutí, a není rozhodné, je-li dovozována z hmotného či procesního (podústavního) práva.

16. Ústavní soud po posouzení věci shledal, že ústavní stížnost stěžovatele je důvodná.

V. a) Obecná východiska

17. Soudní rehabilitace podle zákona č. 119/1990 Sb. představuje prostředek, který umožňuje zahladit nezákonné či nespravedlivé odsouzení, případně odčinit nezákonné zbavení osobní svobody nebo majetku spadající do období mezi 25. únorem 1948 a 1. lednem 1990, a nahradit morální i hmotnou újmu, která tak mohla být dotčené osobě způsobena.

18. Zákon o soudní rehabilitaci spadá do širší skupiny restitučních a rehabilitačních předpisů, jejichž účelem je podle judikatury Ústavního soudu dosažení rehabilitace co nejvíce osob, které v období totalitního režimu trpěly, byly pronásledovány a perzekuovány [viz např. náleze ze dne 20. 11. 2012 sp. zn. I. ÚS 2056/12 (N 191/67 SbNU 293)]. Jak konstatuje důvodová zpráva k citovanému zákonu, deformace na úseku trestního soudnictví v inkriminované době postihly řadu občanů. Často byli přítomni stavěni před soud a odsuzováni k těžkým trestům i lidé, kteří se ve skutečnosti žádné trestné činnosti nedopustili. Jak vyplývá z navazující rehabilitační judikatury, v mnoha případech byli dokonce postiženi na svobodě nebo jinak perzekuováni, aniž byli postaveni před soud. Smyslem právní úpravy je proto především odčinit křivdy, které byly v období od 25. února 1948 do konce roku 1989 způsobeny konkrétním osobám jejich nespravedlivým odsouzením, nezákonným zbavením osobní svobody nebo majetku, a poskytnout těmto osobám morální zadostiučinění a v návaznosti na to i eventuální přiměřenou hmotnou náhradu utrpěné škody.

19. Ačkoliv rehabilitace podle zákona o soudní rehabilitaci primárně směřuje k odškodnění osob nespravedlivě pravomocně odsouzených, otevírá možnost napravit křivdy také v některých dalších případech, kdy nedošlo k zahájení trestního stíhání, popřípadě kdy došlo k zahájení trestního stíhání, ale nedošlo k pravomocnému odsouzení dotčené osoby.

20. Ustanovení § 33 odst. 2 zákona o soudní rehabilitaci totiž počítá s tím, že se ustanovení tohoto zákona užije obdobně k rehabilitaci a odškodnění osob nezákonně zbavených osobní svobody nebo majetku v souvislosti s trestnými činy uvedenými v § 2 a 4 v období od 25. února 1948 do 1. ledna 1990, i když nebylo zahájeno trestní stíhání. Zakotvuje tak speciální způsob odčinění potenciálních křivd, který není rehabilitací ve vlastním slova smyslu, avšak umožňuje zabezpečit morální i hmotnou satisfakci osob, které se staly obětí trestněprávní represe ze strany státních orgánů, aniž by proti nim bylo zahájeno trestní stíhání, anebo když bylo sice zahájeno, ale nedošlo k odsouzení. U návrhů takto

podaných zákon nestanoví žádnou zákonnou lhůtu pro podání a o návrhu je nutno rozhodnout v senátu v neveřejném zasedání [srov. náleze ze dne 8. 10. 2015 sp. zn. III. ÚS 2887/14 (N 181/79 SbNU 45)].

21. Nárok ve smyslu § 33 odst. 2 zákona o soudní rehabilitaci je posuzován na návrh dotčené osoby ve zvláštním řízení obdobném řízení přezkumnému, v němž soud vysloví, zda je osoba účastna na soudní rehabilitaci. Toto rozhodnutí následně může být předpokladem pro uplatnění odškodnění podle oddílu šestého zákona o soudní rehabilitaci.

22. Řízení o vyslovení účasti na soudní rehabilitaci podle § 33 odst. 2 zákona o soudní rehabilitaci podléhá požadavkům článku 36 Listiny, jenž jeho adresátům zaručuje právo na spravedlivý proces. Integrální součástí uvedeného základního práva je zákaz libovůle v soudním rozhodování, která se může projevit také tím, že soudní orgán založí své rozhodnutí na právní interpretaci, jež je v extrémním rozporu s principy spravedlnosti. Tzv. přepjatý formalismus ze strany obecných soudů může být důvodem pro kasační ingerenci Ústavního soudu (srov. např. náleze ze dne 24. listopadu 2004 sp. zn. III. ÚS 351/04). Jinak řečeno, teleologický přístup k výkladu práva musí převážit nad čistě dogmatickým gramatickým výkladem tak, aby byl v maximální míře naplněn účel rehabilitačních a na ně navazujících předpisů, jímž je zmírnění křivd spáchaných předchozím režimem [viz např. již shora zmíněný náleze sp. zn. I. ÚS 2056/12 či náleze ze dne 24. 7. 2013 sp. zn. IV. ÚS 2853/12 (N 128/70 SbNU 185)].

23. Ústavní soud již v minulosti judikoval, že v rozhodování o rehabilitacích osob pronásledovaných nedemokratickým režimem se má uplatňovat princip *favoris rehabilitationis*, kdy jeho obsahem sice nemůže být odškodnění všech křivd, ale má jím být jednak úmysl rozhodnout v pochybnostech ve prospěch rehabilitace, a nikoli v její neprospěch, a jednak vědomí toho, že demokratický režim by neměl ke křivdě vytvořené nedemokratickým režimem přidávat křivdu další [srov. např. náleze ze dne 15. 4. 2015 sp. zn. I. ÚS 819/15 (N 81/77 SbNU 177), přiměřeně též náleze ze dne 29. 5. 2013 sp. zn. Pl. ÚS 10/13 (č. 177/2013 Sb., N 96/69 SbNU 465) aj.].

24. Obecné soudy jsou povinny v řízení o vyslovení účasti na soudní rehabilitaci dle § 33 odst. 2 zákona o soudní rehabilitaci vždy přihlížet k účelu a smyslu jmenovaného zákona, jímž je co nejširší odčinění křivd, které byly v období od 25. února 1948 do konce roku 1989 způsobeny konkrétním jednotlivcům ať již nespravedlivým odsouzením, či nezákonným zbavením osobní svobody nebo majetku. V souladu s tímto účelem mají soudy povinnost rehabilitační předpisy interpretovat extenzivně ve prospěch dotčených osob. Při aplikaci zákona o soudní rehabilitaci přitom soudy nemohou opomíjet ani smysl zákona č. 198/1993 Sb., o protiprávnosti komunistického režimu a o odporu proti němu. Jedině takto mohou být adekvátně naplněny požadavky článku 36 Listiny základních práv a svobod (viz již shora zmíněný náleze sp. zn. III. ÚS 2887/14).

V. b) Aplikace obecných východisek na případ stěžovatele

25. Ústavní soud po přezkoumání věci shledal, že obecné soudy v posuzované věci porušily právo stěžovatele na spravedlivý proces, neboť mu formalistickým výkladem zákona odepřely možnost odčinit újmu, která mu byla za minulého režimu způsobena.

26. Ústavní soud z vyžádaného spisu obvodního soudu zjistil, že v průběhu řízení bylo prokázáno, že stěžovatel byl v rozhodném období státními orgány nezákonně zbaven osobní svobody pro podezření ze spáchání trestného činu, který je uveden v § 2 odst. 1 písm. d)

zákonu o soudní rehabilitaci, aniž k tomu existoval skutečný právní důvod, přičemž nikdy nedošlo k jeho následnému odsouzení. Současně nebyl v této souvislosti dosud rehabilitován ani odškodněn.

27. Obecné soudy své rozhodnutí o zamítnutí návrhu stěžovatele, aby byla vyslovena jeho účast na soudní rehabilitaci podle § 33 odst. 2 zákona o soudní rehabilitaci, odůvodnily tím, že § 33 odst. 2 zákona o soudní rehabilitaci dopadá pouze na případy, kdy nelze osobu rehabilitovat podle jiných částí téhož zákona, typicky tedy na osoby nezákonně zbavené osobní svobody nebo majetku, aniž by proti nim bylo zahájeno trestní stíhání. V případě stěžovatele však bylo zahájeno trestní stíhání, byl vzat do vazby a následně bylo rozhodnuto o zastavení jeho trestního stíhání, proto bylo podle obvodního soudu nutné postupovat podle § 33 odst. 1 zákona o soudní rehabilitaci, který pro podání žádosti na soudní rehabilitaci stanoví dvouletou prekluzivní lhůtu. K tomu odkázal na usnesení Ústavního soudu ze dne 20. 4. 2017 sp. zn. I. ÚS 262/17.

28. Uvedený restriktivní přístup, který obecné soudy při interpretaci zákona o soudní rehabilitaci zvolily, Ústavní soud nemůže akceptovat, byť obvodní soud při svém rozhodování vycházel z usnesení Ústavního soudu ze dne 20. 4. 2017 sp. zn. I. ÚS 262/17. Názor zde obsažený nelze považovat za správný, zákonný a obecně ústavně akceptovatelný. V této souvislosti Ústavní soud podotýká, že není při projednávání dalších věcí precedenčně vázán svými usneseními, ale pouze nálezy, případně stanovisky pléna [srov. nálezy ze dne 19. 12. 2017 sp. zn. III. ÚS 950/17 (N 232/87 SbNU 781) či ze dne 17. 4. 2024 sp. zn. IV. ÚS 158/24].

29. Z dikce § 33 odst. 2 zákona o soudní rehabilitaci vyplývá, že nepostihuje jen situace, kdy nedošlo k zahájení trestního stíhání, nýbrž všechny v úvahu přicházející situace, což vyplývá z formulace „i když nebylo zahájeno trestní stíhání“ a jejího teleologického výkladu, založeném na smyslu zákona o soudní rehabilitaci (viz již zmíněné nálezy sp. zn. I. ÚS 2056/12 či sp. zn. IV. ÚS 2853/12). Bylo by naprosto nelogické, aby za stejných podmínek osoba, již zákon přiznává právo účasti na předmětné soudní rehabilitaci, měla na ni za jinak totožných podmínek nárok v situaci, kdy byla vyšetřována a zbavena osobní svobody bez zahájení trestního stíhání, a druhá osoba by na ni za stejných podmínek nárok neměla jen proto, že proti ní trestní stíhání zahájeno sice bylo, ale neskončilo konečným rozsudkem, nýbrž zastavením trestního stíhání, po propuštění z nezákonné vazby. Navíc z hlediska možného gramatického výkladu formulace „i když nebylo zahájeno trestní stíhání“ nevylučuje případy, kdy trestní stíhání zahájeno bylo a došlo k jeho zastavení, byť lze samozřejmě připustit i gramatický výklad opačný (viz usnesení sp. zn. I. ÚS 262/17). V takovém případě je třeba však uplatnit ve smyslu shora uvedené nálezové judikatury teleologický výklad, a to i za použití principu *favoris rehabilitationis* (srov. již uvedený náleze sp. zn. I. ÚS 819/15).

30. Tím, že obecné soudy odmítly vyslovit účast stěžovatele na soudní rehabilitaci, dopustily se z pohledu Ústavního soudu formalismu, neboť opomněly zohlednit výše uvedený účel a smysl zákona o soudní rehabilitaci a na něj navazující teleologický výklad § 33 odst. 2 zákona o soudní rehabilitaci, v důsledku něhož je nutno dospět k závěru, že činnost, pro kterou byl stěžovatel vyšetřován a vzat do vazby, tedy významně nezákonně omezen na svobodě, spadá do rozsahu tohoto ustanovení, byť jeho trestní stíhání bylo ještě za trvání komunistického režimu zastaveno.

31. Ústavní soud přisvědčil rovněž námitce stěžovatele, že povinností obvodního soudu bylo respektovat dosud platný a účinný § 7 odst. 3 zákona o soudní rehabilitaci, a měl

tedy rozhodovat v senátu. Je pravdou, že dne 1. 1. 2025 vstoupil v účinnost zákon č. 319/2024 Sb., kterým se mění zákon č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích), ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony. Podstatou této novely byla změna systematiky obsazení soudů a omezení účasti přísedících, jejímž cílem bylo výrazné omezení rozhodování v senátech ve prospěch rozhodování samosoudcem. Současně však není pochyb o tom, že zákon o soudní rehabilitaci je i vzhledem ke své povaze *lex specialis* k tomuto zákonu i novému § 14 odst. 1 trestního řádu, přičemž podle § 7 odst. 3 zákona o soudní rehabilitaci je v řízeních podle tohoto zákona rozhodováno v senátech.

32. Názor městského soudu, že zákonodárce opomněl v návaznosti na přijetí zákona č. 319/2024 Sb. učinit změnu zákona o soudní rehabilitaci, není ničím podložen a nelze ho považovat za opodstatněný. Není pravdou, jak tvrdí městský soud, že § 7 odst. 3 zákona o soudní rehabilitaci již nelze aplikovat a že řízení podle zmíněného ustanovení není již možné u okresních soudů provést. Naopak i po 1. 1. 2025 okresní soudy v rehabilitačních věcech běžně rozhodují v senátu v souladu s § 7 odst. 3 zákona o soudní rehabilitaci, jak uvádí i stěžovatel v ústavní stížnosti (viz např. usnesení Okresního soudu Plzeň-město ze dne 23. 1. 2025 sp. zn. 6 Nt 503/2024), a to i o návrzích podaných po 1. 1. 2025 (srov. usnesení Okresního soudu v Chomutově ze dne 15. 12. 2025 sp. zn. 53 Nt 4001/2025).

33. Rozhodla-li tedy o návrhu stěžovatele na vyslovení soudní rehabilitace samosoudkyně obvodního soudu, nelze tento postup považovat za ústavně souladný (čl. 38 odst. 1 Listiny).

VI. Závěr

34. Ústavní soud dospěl na základě shora rozvedených skutečností k závěru, že obecné soudy založily svoje rozhodnutí na právní interpretaci, která je způsobilá založit rozpor s principy spravedlnosti, čímž porušily právo stěžovatele na spravedlivý proces ve smyslu článku 36 odst. 1 Listiny.

35. Obvodní soud navíc rozhodoval o návrhu stěžovatele na vyslovení soudní rehabilitace v nesprávném složení, a proto jeho postupem došlo rovněž k porušení základního práva stěžovatele na zákonného soudce podle čl. 38 odst. 1 Listiny

36. Z uvedených důvodů Ústavní soud ústavní stížnosti vyhověl a v souladu s § 82 odst. 3 písm. a) zákona o Ústavním soudu napadená soudní rozhodnutí zrušil. Rozhodl tak bez ústního jednání, neboť od něj neočekával další objasnění věci (§ 44 zákona o Ústavním soudu).

37. Tento nález nepředjímá, jak obecné soudy po kasaci napadených rozhodnutí znovu rozhodnou. Při svém rozhodování však budou vázány právními závěry vyslovenými v tomto nálezu, jak vyplývá z článku 89 odst. 2 Ústavy.

Poučení: Proti rozhodnutí Ústavního soudu se nelze odvolat.

V Brně dne 25. března 2026

Jiří Přibáň
předseda senátu